

*Edice a materiály***VE ZNAMENÍ KOPRETINY***Gaumont a jeho filiálka v Praze*

Karel Tabery

Každý odborník, jakmile se vysloví jméno Gaumont, zjasní tvář.¹⁾

Filmová továrna Léona Gaumonta byla po společnosti Pathé Frères druhým největším výrobcem filmů ve Francii. Od Pathého a jeho kohouta se Gaumontovy filmy na první pohled odlišovaly svou charakteristickou značkou kopretiny, jejíž vznik inspirovalo údajně křestní jméno Léonovy matky Marguerite.²⁾ Podobně jako jeho zmíněný konkurent, snažil se i Gaumont vyvážet své přístroje a filmy do ciziny a zakládal za tímto účelem své filiálky v mnoha zemích po celém světě. Již před první světovou válkou pronikl také do střední Evropy a zřídil svou pobočku ve Vídni. Na zdejších trzích se hodlal udržet i po rozpadu rakousko-uherské monarchie v roce 1918, kdy se jeho zájmy zaměřily také na českou metropoli. Potvrzuje to zpráva, obsažená v článku převzatém z francouzské filmové revue *La Cinématographie Française*, vydané 16. srpna 1919,³⁾ z níž vyplývá, že nejen „firma Pathé Frères otevřela opět svou filiálku ve Vídni a reprezentantem jejím je p. Pigéard“, ale že „rovněž L. Gaumont založil svoji činnost ve Vídni za vedení p. Pirona, řed. filiálky vídeňské a pražské“⁴⁾.

Vůbec první zpráva o tom, že „francouzská filmová továrna Gilmonte [sic] zřizuje svou filiálku v Praze“, se k nám však zřejmě dostala z vídeňské *Neue Kino Rundschau*, kde byla údajně uveřejněna již 11. ledna 1919.⁵⁾ Podle ní k tomu mělo dojít již „příští měsíc“.⁶⁾ V únoru vyšla však zase jen další zpráva, že „Gaumont zamýšlí [...] v nejbližší době zřídit v Praze filiálku“, jejímž zdrojem byl tentokrát list *Der Filmbote*. Vlastní Gaumontovo oznámení, že chystá „v krátkém čase“ otevření pražské pobočky, se objevilo v českém filmovém tisku až v květnu téhož roku.⁷⁾ Stejného data je i příslib, že jeho

1) *Gaumontovy filmy. Tajemství jejich úspěchů*. „Film“ 3, 1923, č. 23 – 24, s. 19.

2) Jacques Legrand a kol., *Chronique du cinéma*. Boulogne-Billancourt 1992, s. 107; *la marguerite* – česky kopretina.

3) *Europe Centrale*. „La Cinématographie Française“ 2, 1919, č. 33 (41), s. 93n.

4) *Dojmy z Vídně*. „Československý film“ 1, 1919, č. 23 – 24, s. 11.

5) Tamtéž, č. 3, s. 4.

6) *Továrna Gaumont v Praze?* Tamtéž, č. 5, s. 5.

7) Tamtéž, č. 13, s. 16, leták.

„60.000 m prvotřídních novinek bude co nejdříve v Praze předváděno“.⁸⁾ Také na „původní Gaumontovy aparáty nejnovějšího vzoru Chronom K“ se nemělo příliš dlouho čekat.⁹⁾ Později na tyto „bezkonkurenční“ promítací přístroje s řadou provozních i konstrukčních výhod vyšlo i několik reklam v němčině.¹⁰⁾ V tisku byly však ohlašovány již také filmy z připravované Gaumontovy filmové produkce. K předvedení prvního z jejích šlágrů došlo v pražském kině Koruna ve dnech 23. a 24. června 1919, kdy tu byl s velikým úspěchem promítnut pětipočtový seriál JUDEX (1917), dílo režiséra Louise Feuillada.¹¹⁾ Jednalo se však zatím jen o jedno předvádění pro filmové „interesenty“, do programů kin se film dostal až 10. září téhož roku, kdy jeho první epochu uvedlo bio Elite.

V Gaumontově pobočce v Praze působil z počátku zřejmě Artuš Heller, jenž u nás také zastupoval vídeňskou firmu Oesterreich-Ungarische Kino-Industrie¹²⁾ i tamní filiálku spol. Pathé Frères.¹³⁾ Lze tak usuzovat alespoň z upozornění, které se objevilo v červnu 1919. V něm stojí, že dotyčný „není již jejím zástupcem a že není tedy oprávněn přijímati pro fu Gaumont zakázky“.¹⁴⁾ Veškeré dotazy měly být adresovány výhradně a přímo do sídla firmy na Uhelném trhu, kde však nebyl ještě k dispozici ani telefon. V dalších svých sděleních firma znovu opakovala: „Gaumontovy filmy dodává pro ČSR výhradně naše pražská filiálka Gaumont, Praha 1, Uhelný trh 1“.¹⁵⁾ Její telegrafická adresa zněla: Elgefils Praha.¹⁶⁾ Jak naznačuje další inzerát, otištěný formou dopisu v prvním čísle časopisu Filmschau,¹⁷⁾ k oficiálnímu otevření filiálky nejspíš nedošlo v druhé polovině června, jak uvádí Zdeněk Štábla¹⁸⁾, ale zřejmě až prvního září. To potvrzuje také česká verze, v níž stojí: „[...] dovoluujeme si poznovu sdělit, že jsme počínaje 1. září 1919 zařídili v plném rozsahu náš pražský závod jako samostatnou centrálu pro celou ČSR. [...] Programy budou zasílány přímo z Prahy s čs. titulky ve filmu“.¹⁹⁾ Provoz byl každopádně zahájen bez dlouhého otálení, i když, jak patrně z úředních záznamů, všechno nebylo ještě zdaleka vyřízeno. Pro zapsání firmy do obchodního rejstříku v Československé republice bylo totiž třeba obstarat ještě celou řadu potvrzení: juxta o přihlášení živnosti, certifikát berní správy, plnou moc Léona Gaumonta a její český překlad (viz příloha), znamenání firmy a prohlášení o udělení prokury.

Gaumontovým „zvláštním plnomocníkem“ v Praze se stal Francouz Jean Albert Piron, narozený roku 1867 a příslušný do Vídně VI., Brückengasse 6, kde t. č. vedl již jeho tamní filiálku. Nyní však pobýval také v Praze I, na Uhelném trhu 1, čp. 420.

8) Tamtéž, s. 17, leták.

9) Tamtéž, č. 25, s. 28, leták.

10) „Internationale Filmschau“ 2, 1920, č. 24 – 25, leták; č. 26, leták; č. 30 – 31, leták.

11) *Posudky předváděných filmů (Gaumont)*. „Československý film“ 1, 1919, č. 17, s. 4.

12) „Kinematografický věstník“ 2, 1918, č. 13, s. 2.

13) „Kinematografický věstník“ 1, 1917, č. 4, obálka.

14) „Československý film“ 1, 1919, č. 17, s. 5.

15) Tamtéž, s. 25.

16) Tamtéž, č. 18, s. 27, leták.

17) „Filmschau“ 1, 1919, č. 1, leták.

18) Zdeněk Štábla, *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896 – 1945. II*. Praha 1988, s. 111.

19) „Československý film“ 1, 1919, č. 25, s. 25, leták.

O živnostenský list na provozování „obchodu kinematografickými stroji a půjčování filmů pod firmou Léon Gaumont“ požádal Magistrát hlavního města Prahy dne 5. července 1919.²⁰⁾ O několik dnů později, 18. července 1919, zamířil Léon Gaumont do kanceláře pařížského notáře Jana Augusta Dufoura, která se nacházela v čísle 15 na bulváru Poissonière, a sepsal tu pro svého obchodního zástupce Pirona pověřovací listinu, aby mohl pod jeho jménem otevřít v Praze obchodní dům, jenž se měl zabývat „prodejem, pronájmem a vůbec provozováním obchodů všeho druhu, s fotografickými aparáty, dodávkami pro fotografii, aparáty kinematografickými a fonografickými, jejich náhradními součástkami i příslušenstvím, filmy, deskami atd., jakož i všemi nástroji, látkami nebo návody výrobními, týkajícími se užívání lučby, světla, optiky, elektriky, akustiky, fotografie a mechaniky“²¹⁾.

Jak vyplývá z dalších záznamů, dochovaných ve Státním oblastním archivu v Praze, udělil Léon Gaumont 5. února 1920 panu Pironovi také „právo opovědění zapsání firmy do obchodního rejstříku“; samotný zápis byl proveden až 20. dubna 1920.²²⁾ Teprve tímto aktem skončily všechny nezbytné administrativní kroky a jméno nové firmy „Léon Gaumont, obchod kinematografy a filmy“ se sídlem v Praze I, čp. 420, Uhelný trh č. 1 bylo zveřejněno 19. května 1920 mezi nově povolenými podniky v Úředním listě Československé republiky pod číslem 113, na straně 2420.²³⁾ Mezitím informoval tisk o tom, že se Gaumontova firma v Praze přestěhuje a bude sídlit od desátého května 1920 v mezaninu na Jungmannově třídě 17, čp. 23 v Praze II.²⁴⁾ Změna adresy byla oznámena též Obchodnímu soudu, Magistrátu hl. města Prahy a dalším příslušným úřadům.²⁵⁾ Na tomto působišti, kde měla svou kancelář, sklad i expedici, pak setrvala Gaumontova filiálka až do své likvidace v třicátých letech.

Nově zřízený podnik si záhy získal uznání pro svou „kulantnost a solidnost v obchodním jednání“²⁶⁾ a pro kvalitu svého zboží. Byl u nás jediným přímým zástupcem francouzského filmového průmyslu a reklamní letáky s jeho nabídkou se objevovaly jak v českém, tak i v německém filmovém tisku. Prvním snímkem, který k nám uvedl, byl úspěšný Feuilladův seriál JUDEX, předváděný v bio Elite od desátého září 1919. S nemenším diváckým ohlasem se pak setkaly i další epizodové filmy režiséra Feuillada UPÍŘÍ ANEB REPORTÉROVO DOBRODRUŽSTVÍ, JUDEXOVO NOVÉ POSLÁNÍ, BARRABAS, PARISSETTA a další.

20) Státní oblastní archiv v Praze (dále jen SOA), fond Krajský soud obchodní, Praha (dále jen f. KSO), k. 1145, sign. A XII 83/1, list 6; tamtéž, k. 1145, sign. A XII 83/5, list 25.

21) Tamtéž, k. 1145, sign. A XII 83/1, list 9.

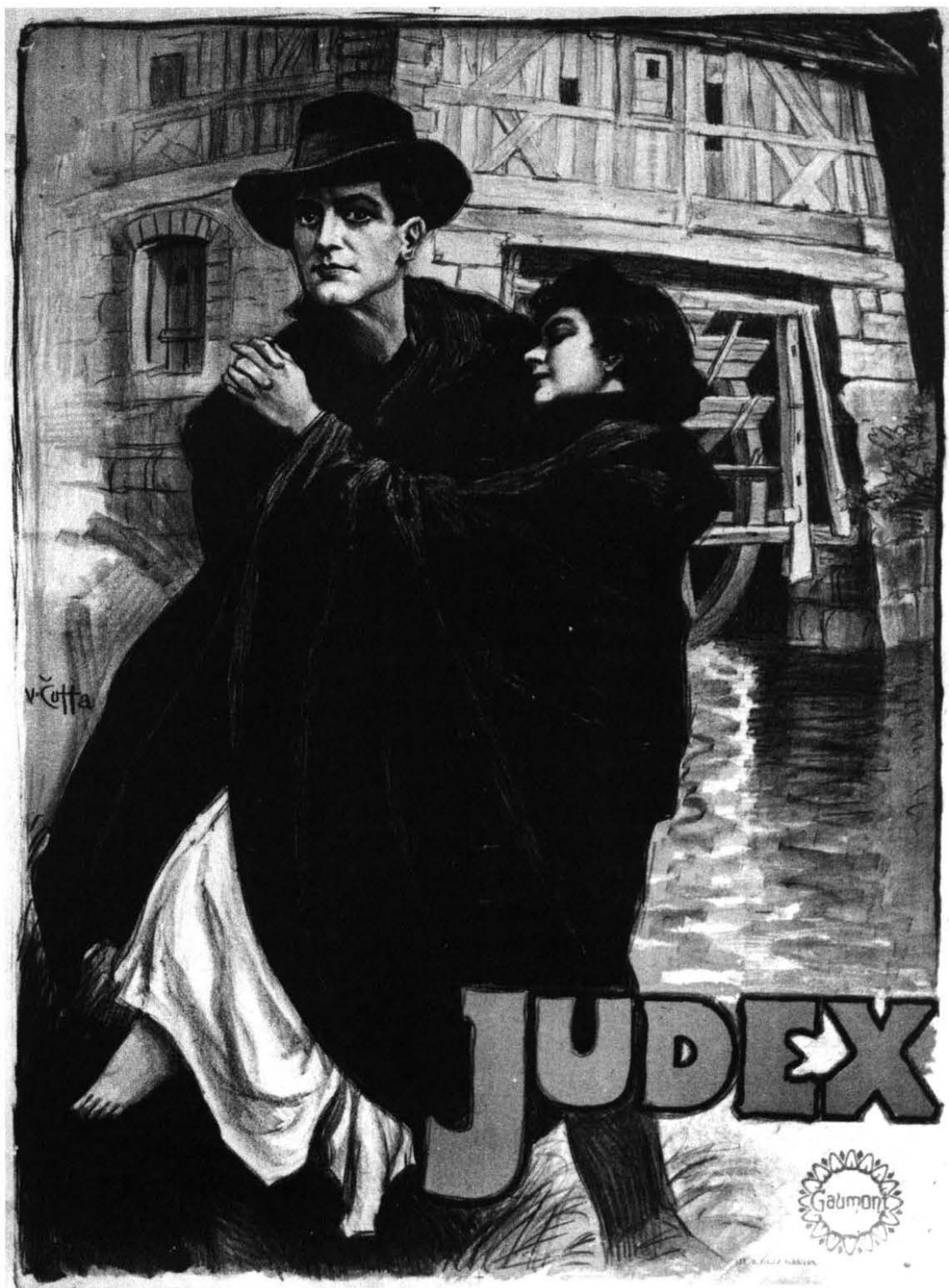
22) Tamtéž, k. 1145, sign. A XII 83/2, list 16 – 21; Ústřední oznamovatel č. 6712/20.

23) Tamtéž, k. 1145, sign. A XII 83/2, list 21.

24) „Filmschau“ 1, 1920, č. 13 – 14, leták; *Wirtschaftliches. Die Firma Léon Gaumont*. „Lichtspielbühne“ 1, 1920, č. 7, s. 264; tamtéž, s. 283, leták; „Československý film“ 2, 1920, č. 7, leták; tamtéž, č. 9, s. 5.

25) SOA, f. KSO, k. 1145, sign. A XII 83/3, list 22.

26) *Léon Gaumont v roce 1923*. „Film“ 2, 1922, č. 17, s. 54.

*Plakát Václava Čutty ke Gaumontovu seriálu Judex
(rež. Louis Feuillade, 1917)
Foto archiv*

Díky Gaumontovi se tak „v naší republice, stejně jako v celém světě, pevně zakotvil epochový film francouzský, jenž ve všech směrech se liší jak od podobných filmů amerických, tak i německých. Liší se hlavně a v první řadě duchem, dějovým spádem a prostředím, v němž se tento filmový román odehrává.“ Představitelé Feuilladových filmů u nás brzy zdomácněli stejně jako ve Francii, svou „oblubu u našeho obcenstva dovedli si [...] získati svým uměním, do něhož vložili svou osobitost i srdce“²⁷⁾. Jestliže v první sezoně byly vydány ponejvíce výrobky z doby válečné, které podávaly „důkaz o zdatnosti firmy Gaumont, která i v nejtěžších poměrech válečných pracovala v neztenčené míře“²⁸⁾, v následujícím období šlo již vesměs o díla nová. Vedle svých vlastních výrobků začal však Gaumont nabízet i filmy anglické, americké a ruské provenience²⁹⁾ a od poloviny dvacátých let uváděl na náš trh i snímky německé. Ty byly po válce ve Francii bojkotovány. Na sjezdu Syndikátu francouzských ředitelů kin, který se konal v Paříži 26. února 1919, se členové této organizace dokonce usnesli, že německé a rakouské filmy nebudou hrát po celých patnáct let.³⁰⁾ Německý tisk proto pozorně sledoval každý příznivý signál, jenž by vedl ke změně tohoto odmítavého francouzského postoje. Za průlom v tomto směru byla mnohými považována cesta Léona Gaumonta do Německa v roce 1921.³¹⁾

Vedle hraných děl zásobovala Gaumontova filiálka naše kina též svými přírodními dokumenty a filmovými týdeníky, které poskytovaly divákům jedinečný přehled aktualit z celého světa. Novinky byly předváděny pravidelně novinářům a kinomajitelům na Filmové burze v Praze. Nabízený repertoár chtěl zaujmout především široké vrstvy lidového publika; jejich přízeň si Gaumont svými výrobky u nás skutečně brzy získal. Veliké nadšení vzbuzoval svými výkony zvláště komik Georges Biscot, nazývaný tehdy též „Piškot“.³²⁾ „Obrazy Gaumontu hrála [...] přední pražská kina, jako Lucerna, Radio, Světozor, Adrie, a docílila vždy výborného obchodu.“³³⁾ Většina majitelů kin, kterým šlo v jejich podnikání o rentabilitu a naplněné sály, sledovala Gaumontovu nabídku s náležitou pozorností. I novináři jí ale věnovali mnohé pochvalné články a recenze: „Mluví-li se o prvořadém francouzském filmu v naší republice, jest tím míněn pravidelně film Gaumontův, a to vším právem, neboť firma L. Gaumont je jedinou reprezentantkou francouzské produkce filmové u nás a může se za uplynulá léta vykázati v tom směru výsledky co nejkrásnějšími. [...] Výtvary Gaumontovy, s veškerou myslitelnou technikou i uměleckou dokonalostí a péčí vypravené stojí, jak známo je každému odborníku i laikovi, na vrcholku světového trhu svými speciálními výrobky, které jsou jedinečnými svého druhu, spojujíce klasickou uměleckou tradici francouzskou s nejnovějšími technickými vymoženostmi moderní kinematografie, jejíž je Francie kolébkou. Gaumontův film reprezentuje vlastně ideální typ filmu, jaký má být: literární a umělecké ceny

27) *L. Gaumont v saisoně 1922 – 23*. „Film“ 2, 1922, č. 12, s. 25.

28) „Československý film“ 2, 1920, č. 10, s. 19.

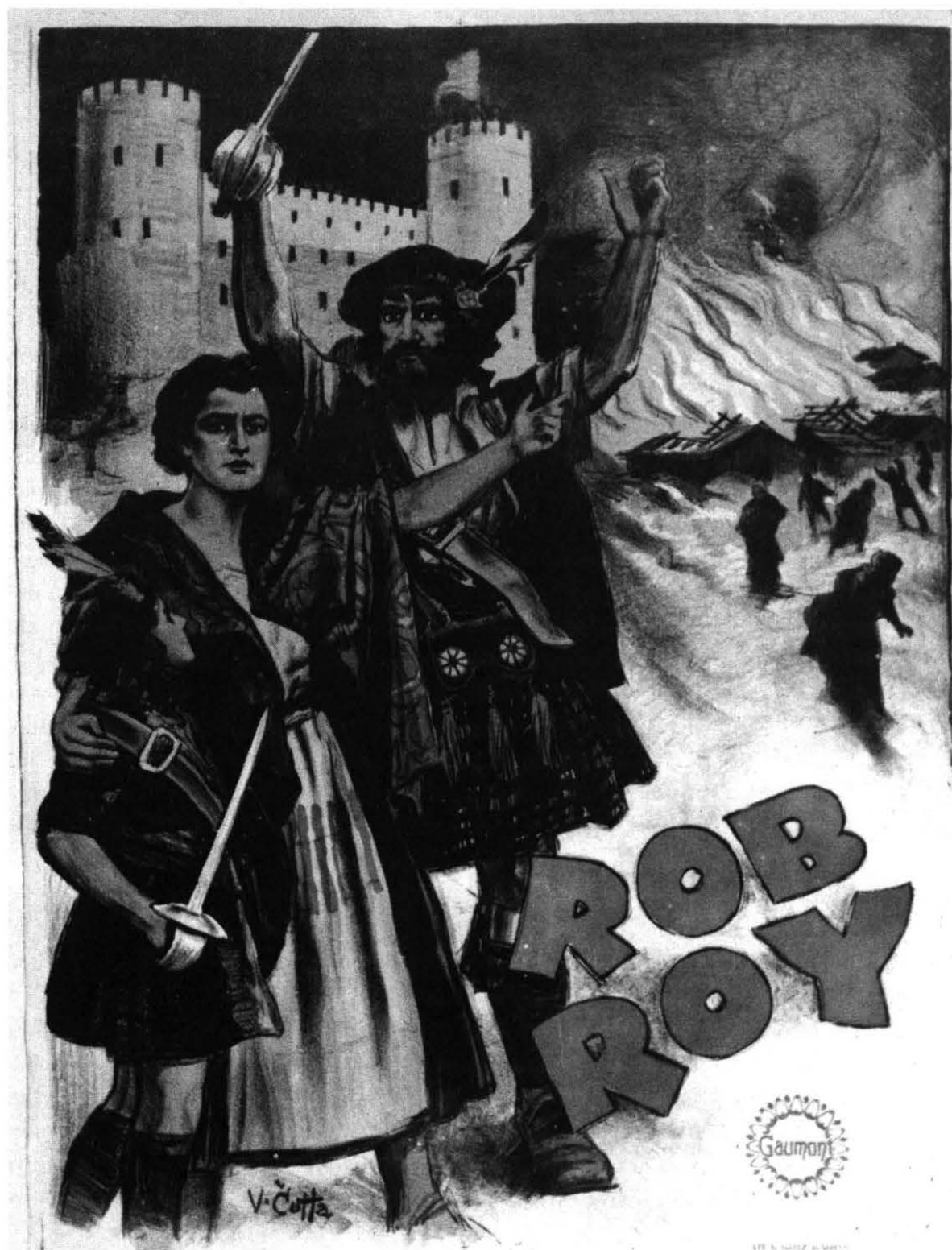
29) Julius Schmidt, *Pařížské obrázky*. „Kinematografický věstník“ 3, 1919, č. 7, s. 3n.

30) „Filmschau“ 1, 1920, č. 15, leták; „Lichtspielbühne“ 1, 1920, s. 284, leták; „Československý film“ 2, 1920, č. 9, leták.

31) *Film. Léon Gaumont besucht Deutschland*. „Prager Presse“ 23. 11. 1921.

32) *Gaumontovy filmy. Tajemství jejich úspěchů*. „Film“ 3, 1923, č. 23 – 24, s. 19.

33) *Gaumont v nové sezoně*. „Film“ 7, 1927, č. 6, s. 2.

Plakát Václava Čutty na anglický film Rob Roy
(rež. W. P. Kellino, 1922)
Foto archiv

a z obchodního hlediska nejlepší na trhu. Vraťme se jen k posledním mistrovským výtvorům, vyšlým v minulé sezoně, vzpomeňme *Dvou pařížských děvčátek* nebo *Matyáše Sandorfa*. Každý má dosud v paměti vítězný pochod těchto snímků světelnými scénami naší republiky. A neméně byly úspěchy filmů, které již dříve fa Gaumont vydala a které se staly našemu obecenstvu nezapomenutelnými. Bylo by jistě zbytečno je vyjmenovati. Stačí, konstatujeme-li, že film Gaumontův stal se pro každý biograf životní podmínkou a že značka jeho je nepostradatelnou v jeho repertoiru. Gaumont se nesnažil nikdy zaplaviti trh svými výrobky a soutěžit kvantitou, nýbrž vždy jen kvalitou. Počet vydaných filmů není velký – avšak každý snímek je speciálním kusem umění a francouzského espritu!³⁴⁾

Chválou na Gaumontovo zboží se skutečně nešetřilo: „[...] ačkoli viděli jsme už u Gaumonta velice dobré filmy – byli jsme plně překvapeni. Jeho poslední díla možno bez nadsázky nazvati krátce a výstižně: šlágr prvního řádu. V první řadě byl to film *Sirotek Ginetta*, [...] který naplní jistě za každého počasí domy všech jej předvádějících podniků. Na pražské Filmové bursě byl též předveden film *Muž, který spáchal vraždu* – tento překonal naprosto všechno očekávání a jsme přesvědčeni, že u publika vyvolá tutéž senzací, jakou způsobil v redakcích všech – denních i odborných – listů. Ještě nikdy neměli jsme příležitosti sledovati tak jednohlasnou a nadšenou kritiku, jako tomu bylo u tohoto filmu. Posledně na Filmové bursě předvedené filmy: *Myrrha*, *krásná cikánka* a prvotřídní veselohry: *Biscot bez kalhot* s nenapodobitelným a nepřekonatelným Biscotem a *Mecenáši slečny Chichinetty* dokázaly nám opět, jak vysoko nad obvyklým biografickým průměrem stojí Gaumontova produkce. Provedení jeho filmů je vždy prvotřídní, a co ještě více vyniká, jest naprostá přirozenost – kterou každý film získává nové obdivovatele jak hercům, tak i celé produkci.“³⁵⁾

„Divák, studuje-li filmy Gaumontovy, je uchvácen jejich pravdivostí, a zdá se mu, že z temného sálu přenesen je do skutečnosti. [...] Nikdy nepostřehneme u Gaumontových filmů kulis, nikdy nemáte dojem pomalovaného plátna, ale vždy skutečného života. Režie, scenerie a fotografie jsou opravdu na výši doby. [...] Dnes jsou Gaumontovy filmy opravdu nepostradatelnými pro každé kino, kde znamenají osvěžení, obohacení a povznesení programů.“³⁶⁾

I zprávy o teprve připravovaných filmech hýřily často mnohými lichotivými přívlastky nebo superlativy: „monumentální dílo“, „nádherný film“, „ohromné scény“, „pompézní výprava“, „nejkrásnější přírodní snímky“, „aktrakce prvního řádu“, „není většího a krásnějšího filmu“, „film, jež celý filmový svět bude netrpělivě očekávat“, „přesahuje vše, co jsme dosud viděli“, „opravdu prvotřídní“ a podobně.³⁷⁾ Tam, kde se některé formulace častěji opakují – například, že Gaumontova produkce se u nás stala „pevnou složkou repertoáru každého dobrého biografu“, že „vzala si za úkol dbáti více na jakost než na množství“ nebo že filmy s Biscotem „znamenají vždy zaručený obchod“ apod.³⁸⁾ – nelze

34) *Léon Gaumont v novém období*. „Film“ 2, 1922, č. 3, s. 17n.

35) *Zprávy z našich půjčoven. Gaumont v nové saisoně*. Tamtéž, č. 9, s. 6.

36) *Gaumontovy filmy. Tajemství jejich úspěchů*. „Film“ 3, 1923, č. 23 – 24, s. 19.

37) *Zprávy z našich půjčoven. Gaumont v nové saisoně*. „Film“ 2, 1922, č. 9, s. 6n.

38) *Gaumont v období 1924 – 25*. „Film“ 4, 1924, č. 5 – 6, s. 10.

mít pochybnosti o jejich reklamním charakteru. Vysoký počet představení Gaumontových filmů v Praze i v dalších městech by se dal nicméně podle novinových programů kin skutečně doložit. Některá kina zasílala do půjčovny též dopisy referující o nadšeném přijetí promítaných snímků a jejich ohlasu mezi diváky. Jedním z nich je třeba dopis pana Horáčka z bía Světozor v Praze ze dne 26. ledna 1923: „[...] *Parisetta* zvítězila u nás na celé čáře. Je to především tím, že námět je zpracován způsobem takovým, aby divák v ději spatřoval obraz skutečného života a aby mu všecičko bylo blízké, jako by šlo o kus jeho vlastního osudu.“³⁹⁾ Pozitivní reakce publika byla pro Gaumonta důležitým, ne-li hlavním kritériem. Svědčí o tom i zpráva, že „vypověděl smlouvu dvěma režisérům, kteří se věnovali pouze tak zvaným uměleckým filmům“, jež si „nemohly činiti přílišný nárok na úspěch u obecnstva“.⁴⁰⁾

To, že v Gaumontově pražské filiálce byli dobří obchodníci, naznačuje kupříkladu i obsah jednoho letáku, v němž se kinomajitelům doporučuje uzavřít sezonní uzávěrku: „[...] získáte opci na celou naši produkci. Nejmenší množství, které musí být z naší celkové produkce 1924 – 25 odebráno je 20 programů (včetně epizodních filmů)“.⁴¹⁾ Zapůjčení oněch „nejkrásnějších“ a „nejúspěšnějších“ filmů bylo tedy v praxi vázáno zřejmě na povinné objednání početné a kvalitativně různorodé kolekce. Tento způsob nabídky byl však praktikován bezpochyby i jinde a praktikuje se ostatně často dodnes.

Méně je však dnes známo, že Léon Gaumont se vedle obchodu zabýval velmi intenzivně též otázkami a výzkumem některých technických aspektů filmu. Čas od času probleskovaly o těchto jeho aktivitách a vynálezech zprávy i v našem tisku. Šlo zvláště o mluvicí film⁴²⁾, rádiové přístroje použitelné ve filmovém oboru⁴³⁾ a problém barvy⁴⁴⁾, který vyřešil prostřednictvím tří pásů zhotovených za pomoci tří barevných filtrů a zvláštního opatření na projekčním přístroji. Jeho, teprve nedávno předvedené záběry v „přirozených barvách“, které zaslal kdysi Eastmanovi do Rochesteru, vyvolaly i po tolika letech skutečné překvapení. Pro své spolupracovníky, kteří by „předložili nějaký nový senační vynález v oboru kinematografu“, měl Gaumont připraveny také peněžité odměny.⁴⁵⁾

Jak to vypadalo v první polovině dvacátých let v Gaumontově pařížském filmovém studiu, nám zachytili někteří z jeho českých návštěvníků ve svých novinových článcích, z nichž ale jen jeden je signovaný. Jméno dalšího z autorů jsem zjistil na základě informací, které o sobě sám poskytl v úvodu své reportáže: „Své návštěvy u známého astro-
noma a spisovatele Camilla Flammariona, jehož spisy jsem přeložil do češtiny, použil

39) „Film“ 3, 1923, č. 1, leták.

40) Gaumont v období 1924 – 25. „Film“ 4, 1924, č. 5 – 6, s. 10.

41) Tamtéž, leták.

42) *Z Francie*. „Film“ 2, 1922, č. 9, s. 16; *Kino. Mluvicí film*. „Národní listy“ 13. 12. 1921; *Mluvicí film*. „Právo lidu“ 16. 12. 1921; *Der sprechende Film*. „Prager Presse“ 18. 7. 1922.

43) *Film a radio*. „Film“ 6, 1926, č. 10, s. 2n.

44) -mf-, *Barevný film*. „Tribuna“ 6. 1. 1920; *Kinematografie v přirozených barvách*. „Tribuna“ 27. 5. 1920; *Z říše filmu*. „Právo lidu“ 21. 8. 1920; *Co nového ve filmu. Třetí dimenze ve filmu*. „Večer“ 1. 12. 1921 (barevný film je tu označen jako „vynález bratří Gaumontů“ – pozn. K. T.); *Pozoruhodný vynález...* „Právo lidu“ 7. 1. 1922; *Dva pozoruhodné vynálezy*. „Filmový věstník“ 2, 1922, č. 1, s. 13; *Problém barevné kinematografie*. „České slovo“ 18. 1. 1926.

45) „Nový večerník“ 13. 9. 1923; „Prager Tagblatt“ 3. 9. 1923.

Vydáme v sezoně 1927-28

18-20
PROGRAMŮ!

Žádné
seriové filmy, nýbrž jednotlivě
vybrané
obchodní snímky!

Na následujících stránkách uvádíme část
naší produkce:

SEZONA 1927-28

ROZVOD LADY OSWILLOVÉ

HUGUETTA DUFLOSOVÁ,

známá z filmu „Königsmark“, v hl. úloze.

Hluboký, velmi poutavý děj, zajímavý pro každé obecnstvo!

Velkolepá výprava, snímky nevídané nádhery! Nejkrásnější film od mnoha let!

BUĎ SBOHEM, KRÁSNÉ MLÁDÍ!

CARMEN BONI, VALTER SLEZÁK a

AUGUST BANDINI v hlavních úlohách.

Režie: Augusto Genina

Děj tohoto snímku jest právě tak tklivý jako veselý, pro širší obecnstvo jakoby stvořen.

Mistrovské dílo francouzského umění!

TAJEMSTVÍ ZÁMKU VORONOVA

SANDRA MILOVANOVNA,

CHARLES VANEL a L. HALL-DAVIS

v hlavních úlohách.

Režie: René Clair.

Film tento má mnoho napínavých momentů a působivý na obecnstvo od začátku až do konce. Úchvatná scenerie!

SEZONA 1927-28

JEJÍ VELKÁ LEŽ

EVA FRANCISOVÁ, GABRIEL GABRIO
a PAVEL GUIDÉ v hlavních úlohách.

Režie: Germaine Dulacová

Moderní společenské drama hluboké působivosti!

Velkolepá scenerie a nejvybranější moderní výprava!

ŽEBRÁK OD KOLÍNSKÉ KATEDRÁLY

HENRY STUART, CARL DE VOGT,
ELSA TEMARYOVÁ v hlavních úlohách.

Režie: Randolph.

Sensační detektivní román neobyčejně napínavého děje!

Obchodní film, jaký má být!

JEDEN PROTI VŠEM!

ALDINI!

Sensační film v pravém slova smyslu!

Úchvatné, strhující scény!

Překrásné snímky!

DĚVČÁTKO OD BALETU

Krásná ANITA DORISOVÁ v hlav. úloze.

Režie: H. Steinhoff.

Film tento upoutá tklivou srdečností i dramatickým spádem a líčí příběh hezké a veselé baletky.

SEZONA 1927-28

DALŠÍ NÁVĚŠTÍ NÁSLEDUJÍ!

První
předvádění pro zájemce
uspořádáme
na filmové burse
koncem května!

Počítejte s firmou Gaumont!

jsem k návštěvě největší a nejstarší továrny francouzské, L. Gaumonta.“ Překladačem Flammarionových děl *Stella* (1919), *Na nebi a na zemi* (1920) ad. nebyl nikdo jiný než Bořivoj Weigert, bývalý redaktor Československého filmu a od prvního listopadu 1922 majitel filmové půjčovny Urania-Film.⁴⁶⁾ On je nepochybně též prvním informátorem⁴⁷⁾ o francouzském populárně vědeckém filmu TAJEMSTVÍ NEBES, natočeném na Flammarionův popud, který u nás se zpožděním vydala v roce 1924 pražská filmová půjčovna Iris-Film.

Vraťme se však k jeho článku o návštěvě Gaumontova závodu, v němž zachytil nejprve jeho historii a poté se rozdělil se čtenáři o své osobní dojmy: „Vejdeme-li do továrny, již od prvního okamžiku strhuje na sebe pozornost veliká, zasklená budova, v níž nalézá se veliké divadlo, měřící 1000 m² a vysoké 20 m. [...] Další prohlídka továrny dojem o její výkonnosti jen zesiluje: nechť jest to skladiště rekvizit, kde uloženy jsou veškeré potřeby nábytkové všech věků i krajů, nechť jest to vlastní truhlárna, kde vlastní dělníci zhotovují potřebný nábytek do interiérů, nechť jest to síň malířská, kde několik malířů zvláštními barvami kreslí gobelíny a kde jiní kreslí obrázkové titulky, strojnická dílna, tiskárna, vše řízeno a ovládáno jest silným duchem tvůrčím, jehož jedinou potřebou jest tvořit. Výkonnost továrny L. Gaumonta jest prostě úžasná, představíme-li si, že zpracuje se v ní denně až tisíc metrů [sic] pozitivů. Uvážíme-li dále, že každý metr obsahuje asi 50 obrázků, vidíme, že může býti denně v ní vyrobeno pět milionů obrázků. A stejně podivuhodnou jest i pracovní rychlost, která hraničí přímo na zázrak. Jedná-li se např. o nějakou sensační aktualitu, o kterou se zajímá celý svět, pak podivuhodná organizace tohoto domu nezná překážek, aby si zajistila primát [...]. A při pohledu na tuto podivuhodnou a tvůrčí dílnu bylo mně hořko v duši, když jsem vzpomenu, za jakých chudých poměrů a za nepochopení našich vlastních lidí snaží se naše kinematografie uplatnit se v koncertu světové konkurence.“⁴⁸⁾

Stejně nadšeně popisuje svou návštěvu u Gaumonta i pisatelka dalšího článku: „V sousedství romantického parku Buttes Chaumont je obrovský komplex budov, jejichž většinou skleněné střechy modravě odrážejí čisté nebe pařížské. [...] Prohlídka průmyslového závodu má vždycky nevýslovné kouzlo [...]. V průmyslu filmovém, tak úzce spojeném s uměním, je toto kouzlo dvojnásobné. Proto s opravdu radostným vzrušením jsem vykročila na potulku těmi 49 odděleními továrny, jediné to obrovské dílny, v níž vznikla většina dnešních francouzských seriálů, značně u nás oblíbených. Zamířili jsme nejdříve do divadla, rozsáhlé budovy, jejíž velké studio má rozlohu 1000 čtverečních m. Tady je hrána většina interiérových scén. Když vkročíte, jste překvapeni podivným vzhledem všeho kolem sebe: všechno, předměty i lidé má cosi přízračného, jako z jiného světa. Působí tak barva tisíců modrých tabulí skla ve střeše a stěnách. Ale zvyknete si brzy a rozhlížíte se zvědavě. Kam se podíváte, všude kulisy a dekorace, podivná lešení a stojany s obloukovkami a reflektory. [...] K divadlu náleží ještě několik skladišť, v nichž jsou uloženy dekorace, drobné potřeby, kostýmy a nábytek; představují skutečné muzeum všech epoch a stylů. [...] I kdybyste nebyli přáteli filmu, jste nadšeni úžasně

46) „Film“ 2, 1922, č. 14, s. 15.

47) *Tajemství nebes*. „Československý film“ 2, 1920, č. 19 – 20, s. 1n.

48) *Návštěvou u Gaumonta*. „Film“ 2, 1922, č. 13, s. 4n.

přesnou organizací jeho výroby a stržení rušným, kaleidoskopicky pestrým a jakoby chaotickým životem ve studiu v době přípravy scén. A když rozeznáte účelnost každého kroku, každé rekvizity, musíte obdivovat.⁴⁹⁾

Do Gaumontova studia v Paříži zavítal též jistý pan J. Čechora se svým doprovodem. Tohoto návštěvníka tu však zajímala především atmosféra natáčení a setkání s Biscotem. V ateliérech se tehdy natáčel zrovna film BISCOT, KRÁL CYKLISTŮ, v němž slavný komik hrál hlavní roli: „Po dokončení scény přikvapil pan Biscot, tiskne nám ruce, opodál představuje nám p. Charpentiera a ze zákulisí přinesl na ruce malou ‚Bouboule‘, nejmenší hvězdu Gaumontovu. Toho dne bylo všude plno práce a ruchu s filmováním posledních scén výše uvedeného díla.“⁵⁰⁾

Zakladatel a šéf pařížské továrny, Léon Gaumont, zavítal, podle jedné nalezené zprávy, sám v roce 1924 nakrátko do své pražské filiálky. „Jeho návštěva platila též pražským biografům, z nichž si několik prohlédl a jež stavěl na stejný stupeň s prvními pařížskými podniky. Pan Gaumont vyjádřil se velmi pochvalně o všem, co zde viděl a ujišťoval, že si odtud odnáší nejkrásnější vzpomínky.“⁵¹⁾

Když dne 26. února 1925 zemřel na akutní zánět pobřišnice hlavní režisér Gaumontovy společnosti, Louis Feuillade, zpráva o nečekaném odchodu světového tvůrce filmových seriálů se objevila také v některých českých listech: „Uprostřed plné práce zemřel v Nizze umělec, filmový autor, kterého znají stejně dobře v Československu jako po celém světě filmoví diváci z jeho senzačních děl [...], která svého času [...] běžela s pronikavým úspěchem na plátně pražských kin [...].“⁵²⁾ „Produkce Gaumont, u nás velmi oblíbená, je tak ochuzena o člověka, který ji svou prací a láskou k filmovému umění vyšinel do předních řad filmové výroby vůbec.“⁵³⁾ „Smrt Feuilladeho znamená pro spol. Gaumont a pro francouzský film vůbec těžkou ztrátu [...].“⁵⁴⁾

Výroba hraných filmů se po Feuilladově smrti u Gaumonta skutečně na několik let zastavila. V té době firma věnovala svou pozornost hlavně filmové distribuci. „Dnes Gaumont téměř nepracuje, ale přesto jeho zavedené filiálky zaujímají přední místo mezi půjčovnami v celé Evropě. Též u nás zásluhou agilního řed. p. A. Huňka náleží Gaumont mezi půjčovny, s nimiž každý prozíravý majitel počítá.“⁵⁵⁾ V tomto období procento uváděných francouzských snímků pokleslo a v nabídce pražské filiálky se zvýšil podíl německých filmů. Zatímco Léon Gaumont údajně budoval ve Francii nový ateliér, který měl být „největším a nejmodernějším v celé Evropě“⁵⁶⁾ a který měl firmě umožnit nový rozmach, její pražské pobočce se dosavadní štěstí začalo obracet zády. Dne 9. prosince 1927 okolo třetí odpoledne zde vypukl požár, který, jak bylo dodatečně zjištěno, vznikl od prudkého žáru žárovky při přetáčení filmových kopií – „celá lepiřna byla okamžitě zaplavena

49) *Kino. U Gaumonta. Studio.* „Národní listy“ 10. 5. 1924.

50) J. Čechora, *Návštěvou u Gaumonta.* „Zpravodaj Zemského Svazu kinematografů v Čechách“ 5, 1925, č. 8, s. 2.

51) *Mr. Léon Gaumont v Praze.* „Film“ 4, 1924, č. 15, s. 6.

52) jka., *Louis Feuillade zemřel.* „Lidové noviny“ 10. 3. 1925.

53) -c., *Filmový režisér Louis Feuillade zemřel.* „Národní listy“ 9. 3. 1925.

54) *Louis Feuillade zemřel.* „Český filmový zpravodaj“ 5, 1925, č. 10, s. 2.

55) *Gaumont.* „Film“ 7, 1927, č. 10, s. 4.

56) *Gaumontova nová éra.* Tamtéž, s. 3.

P. T.
KINOMAJITELŮM
OZNAMUJEME,

že

předvedeme

ve dnech

**14. a 15.
června**

na filmové burse

**první část naší
produkce
1927 - 28!**

**Doporučujeme Vám
ve Vašem vlastním zájmu,
abyste se
našeho předvádění
zúčastnili !**

štiplavým kouřem, který vnikl i do vedlejšího salonu, v němž za nedlouho začalo hořeti i bytové zařízení. U natáčecího přístroje, v němž se film vznal, byla právě zaměstnána dělnice Božena Márová z Nuslí, která se zprvu dala do strašlivého křiku, načež byla zachvácená srdečními křečemi a od uhoření ji zachránil operatér Antonín Dvořáček, který v poslední chvíli zaslechl její pokřik. Dvořáček byl jen lehce popálen a s ostatními lidmi, kteří přispěchali na pomoc, zachraňoval co se dalo [...] oheň byl velmi prudký a plameny šlehaly až do druhého patra, ačkoliv místnosti Gaumontu jsou umístěny v prvním patře. [...] V několika okamžicích byly na místě požáru hasičské sbory z pražské ústředny a obětavým hasičům podařilo se za půl hodiny oheň lokalizovat.⁵⁷⁾

„Nejvíce hořel nábytek a různé papírové tiskopisy. [...] shořely dva filmy, ale nikoli více [...] sklad filmů stojící stranou od kancelářských místností nebyl vůbec poškozen.“⁵⁸⁾ Celé to neštěstí dopadlo vcelku ještě dobře. Nikdo nebyl vážně zraněn a škody, menší než se zprvu zdálo, byly zmírněny pojistkou. Ani chod podniku tím vším nebyl nakonec příliš narušen. Přesto se tato dramatická nehoda neobešla bez důsledků a Gaumontovu pražskou filiálku postihla vzápětí další rána.

V sobotu 24. prosince, přímo na štědrý večer, zemřel náhle na srdeční mrtvici její ředitel Alfred Hunek ve věku necelých jednačtyřiceti let. Jako starostlivý hospodář nesl asi těžce právě ten nedávný požár, který vypukl zrovna ve chvíli, kdy meškal v Berlíně. Jistou souvislost mezi těmito dvěma událostmi jeho blízcí tehdy skutečně pociťovali. Ředitel Hunek byl zkušeným odborníkem, váženým pro svou poctivost a přímé jednání. Známa však byla též jeho úzkostlivost a neobyčejná zodpovědnost, s nimiž se věnoval svým pracovním povinnostem. Narodil se v únoru 1887 a ve filmu pracoval již od roku 1912. Nejprve ve Vídni, poté v Budapešti a po převratu v Praze, kde se stal šéfem Gaumontovy filiálky, kterou pak vedl po devět let. Celou tu dobu ochraňoval dobré jméno a pověst této firmy i jejich výrobků, projevoval však také vzácný smysl pro obecný zájem a účastnil se aktivně různých jednání Svazu filmového obchodu a průmyslu, v němž zastával několikrát funkci místopředsedy. Po Hunkově náhlém úmrtí, na něž reagoval domácí odborný tisk v několika oznámeních a nekrolozích⁵⁹⁾, se ujal dočasně vedení pražského závodu spolu s filiálkou vídeňskou již zmiňovaný Jean Albert Piron.

Novinář Karel Strass, jenž navštívil Gaumontovu továrnu v Paříži v roce 1928, byl stejně jako předcházející návštěvníci udiven její rozsáhlostí a vybaveností; jeho reportáž však zachycuje i některé nové skutečnosti: „Stojíme před závody Gaumontovými, které po fúzi se společností Metro-Goldwyn změnily svoji značku na to, co je Francouzi vyslovováno *Žé-Em-Žé*. [...] Chce-li si někdo udělat představu o pracovní aktivitě pě Gaumontově, musí si uvědomiti, že firma je majitelkou mnoha francouzských biografů, mezi

57) -kk-, *Velký požár filmů v Praze. Statistická škoda*. „České slovo“ 10. 12. 1927.

58) *Požár u firmy Gaumont*. „Filmový kurýr“ 1, 1927, č. 16, s. 14; „Zpravodaj Zemského Svazu kinematografů v Čechách“ 7, 1927, č. 12, s. 7.

59) K., *Alfred Hunek † ředitel fy Gaumont*. „Filmový kurýr“ 2, 1928, č. 1, s. 2; *Alfred Hunek †* „Film“ 8, 1928, č. 1, s. 4; *Alfred Hunek*. „Zpravodaj Zemského Svazu kinematografů v Čechách“ 8, 1928, č. 1, s. 5; *Úmrtí*. „Český filmový zpravodaj“ 8, 1928, č. 9, s. 3.

V stínu harému

francouzský velkofilm s LEONEM MATHOTEM a LOUISOU LAGRANGE.

Tajemství krásné ženy

francouz. superfilm s ELMIROU VAUTIER, HENRY KRAUSSEM a PIERREM BATICHEFFEM.

Amor na lyžích

s HARRY LIEDTKEM.

Artisté

velký cirkusový film s ANTONÍNEM EDTHOFEREM, MARY JOHNSONOVOU a ARNOŠTEM DEUTSCHEM.

Dcery z lepších rodin

s GRETOU MOSHEIMOVOU, ARNOLDEM KORFFEM a HANUŠEM BRAUSEWETREM.

Hanes, selský rebel

s HANUŠEM STUEWEM, ALBERTEM STEINRÜCKEM a LISSI ARNOVOU.

Únos Sabineek

podle známé divadelní hry od Františka a Paula Schönthana.

Princezna Olala

podle známé divadelní hry od Rudolfa Bernauera a Rudolfa Schanzera.

Prince Jean

Ve hlavní roli RENÉ HÉRIBEL, LUCIEN D'ALSACE, Režie René Herville.

Vydáme v sezoně 1928-29 ještě 10 dalších vynikajících filmů!

Bližší podrobnosti budou uveřejněny v příštím čísle tohoto listu.

ÉON GAUMONT PRAHA II.,
JUNGMANNOVA 17.

nimi i Gaumont-Palace, který je [...] největším kinem Evropy, že vyrábí ampliony, mezi nimi i u nás dobře známé *Lumière* a konečně, že vlastní veliké ateliéry, ve kterých však sama již dva roky ničeho nevyrobila a které půjčuje k filmování.⁶⁰⁾

Jak již zmíněno výše, Gaumontova továrna se spojila s americkou společností Metro-Goldwyn a Francouzi a Francouzky točili „podle americké muziky“⁶¹⁾. V pražské filiálce však zatím k žádným výrazným změnám nedošlo, kvalita jejích programů byla i nadále velmi oceňována. Ve dnech osmého a devátého května 1928 předváděl Gaumont v pražském kině Orient své první snímky z připravované kolekce na rok 1928 – 1929⁶²⁾ a jejich ohlasy byly opět pochvalné: „Několik filmů touto firmou předvedených svědčí nejen o obchodní prozíravosti co se týče výběru, ale dokazuje nám, že je možno hleděti na film i s hlediska přísného umění, které považováno je zhusta za obchodně škodlivé. [...] Je to opravdu potěšitelný zjev a přinese jistě mnoho dobrého i zadostiučinění těm, kteří po léta snažili se zaměnit u filmu slovíčko obchod za umění.“⁶³⁾ Vedle německých byly tehdy předvedeny i dva filmy francouzské: *VE STÍNU HARÉMU* a *POSLEDNÍ KARTA*. Stejně jako již v předcházejícím roce však žádný z nich už nepocházel z Gaumontovy vlastní produkce. K natáčení vlastních nových filmů se v mateřském závodě přistoupilo znovu až s příchodem zvuku.

V letech 1930 až 1931 pak došlo u Gaumonta k řadě pronikavých změn souvisejících s fúzí s dalšími filmovými společnostmi, jež vytvořily dohromady koncern G.F.F.A. (Gaumont-Franco Film-Aubert). Tehdy dorazily změny také do pražské filiálky, kam s sebou přinesly mimo jiné „úplný převrat v systému nákupu filmů, jak se až dosud praktikoval“⁶⁴⁾. Do vedení Gaumontovy pražské pobočky se tehdy dostal Pavel Kolbrych a Otto Kovač, jenž byl zástupcem firmy již od roku 1927.⁶⁵⁾ Oba byli „jmenováni oficiálně řediteli a udělena jim byla prokura“⁶⁶⁾. „Nová organisace pražské Gaumontovy filiálky [...] projevuje se nejlépe v nové produkci 1931 – 1932.“⁶⁷⁾ Sezona byla zahájena v pátek čtvrtého září 1931 zvláštním nočním představením pro novináře a umělecké kruhy, uspořádaném v nově zrekonstruovaném a zvukovou aparaturou Gaumont Radio Cinema vybaveném biu Gaumont na Václavském náměstí, jež vzniklo v prostorách bývalého kina Národ, uzavřeném v červnu téhož roku. Úvodním snímkem byla německá zvuková *OPERNÍ REDUTA* režiséra Maxe Neufelda. „Přítomní byli uvítáni řediteli Gaumontovy společnosti O. Kovačem a P. Kolbrychem.“⁶⁸⁾ Technický ředitel Otto Kovač, který byl nedlouho předtím jmenován soudním znalcem pro zvukovou kinematografii⁶⁹⁾, měl tehdy

60) Karel Strass, *Paris – Cinéma. III.* „Filmový kurýr“ 2, 1928, č. 33, s. 1.

61) *Továrny Gaumont*. „České slovo“ 20. 9. 1927.

62) *Předvádění novinek firmy Léon Gaumont*. „Film“ 8, 1928, č. 6, s. 6.

63) *Pražská film. bursa – uvádí Léon Gaumont*. „Český filmový zpravodaj“ 8, 1928, č. 19, s. 2.

64) *Z nových filmů. Gaumontova produkce 1930 – 32*. „Filmové listy“ 3, 1931, č. 11, s. 5.

65) „Zpravodaj Zemského Svazu kinematografů v Čechách“ 7, 1927, č. 9, s. 9.

66) *Léon Gaumont*. „Filmové listy“ 3, 1931, č. 8, s. 9; *Z pařížských půjčoven*. „Český filmový zpravodaj“ 11, 1931, č. 7, s. 4.

67) *Nová Gaumontova produkce*. „Filmové listy“ 3, 1931, č. 16, s. 2.

68) *Film. Bio „Gaumont“ zahajuje*. „Národní listy“ 6. 9. 1931.

69) „Filmové listy“ 3, 1931, č. 4, s. 13; *Ein Gerichtsfachverständiger für den Tonfilm*. „Prager Abendzeitung“ 2. 7. 1931.

Všem našim váženým
zákazníkům a obchod-
ním přátelům přejeme

Veselé vánoce

a šťastný obchodní

ROK 1928!

LÉON GAUMONT PRAHA II.,
Jungmannova třída 17.

k přítomným hostům krátký proslov. Zprávu o tomto zahájení přinesly některé deníky i odborné filmové listy.⁷⁰⁾

Vedle zvukové aparatury Gaumont Radio Cinema v kině Gaumont na Václavském náměstí, byly instalovány též menší modely typu Radio-Junior v kinech Sokol ve Velkých Hamrech a Valašském Meziříčí a v kině Peklo v Plzni. V biu Favorit v Praze si zase opatřili velký model Gaumont Standard 30. Cena velkého modelu činila 240 tisíc Kč bez instalace a daně z obrátu, u menšího pak 140 tisíc Kč.⁷¹⁾ Přestože konkurenční boj o zvukový patent zesílil a nabídka nejrůznějších přístrojů rychle rostla, počet kin vybavených u nás Gaumontovými promítačkami byl jistě větší, i když jejich výroba byla údajně zastavena již koncem roku 1931. Jiný zvukový Gaumontův model Chronophon byl u nás například nabízen v zastoupení firmou Bruna-Film.⁷²⁾ Gaumont měl se zvukovou složkou filmu již dlouholeté vlastní zkušenosti a v roce 1928 vyrobil první francouzský celovečerní zvukový film KRÁLOVNA NILU. Získal si v tomto směru tedy dostatečný náskok, i když se jeho systém nakonec příliš neujal.

Při nákupu drahých zvukových přístrojů však nerozhodovala jen výmluvnost obchodních jednatelů, ale i značka. A kvalita Gaumontovy firmy, její solidnost a pohotovost, byla u nás tehdy již dostatečně známá. Že se na ni dalo skutečně spolehnout, dokládá i následující příhoda: „Gaumont instaloval zvukovou aparaturu pro bio Sokol ve Velkých Hamrech. Při poslední zkoušce praskla francouzským montérům lampa. Bylo ihned telefonováno do Prahy a odtud do Paříže. Druhý den aeroplán lampu přivezl a tak ještě též den byla v Hamrech a biograf [...] se zpožděním 24 hodin mohl zahájit provoz.“⁷³⁾

Také zvuková synchronizace prvního českého mluveného filmu byla provedena v roce 1930 nakonec v Gaumontově ateliéru v Paříži, přestože v předběžných úvahách figuroval zřejmě i Berlín a Londýn.⁷⁴⁾ Bylo přitom použito zvukového systému Gaumont. O dosaženém výsledku bylo pak referováno následovně: „[...] podle souhlasné výpovědi našich význačných odborníků, kteří právě přijeli z Paříže, pp. řed. O. Koska, J. Auerbacha a obch. rady Jul. Smitta, bylo tímto systémem při synchronisaci *Tonky Šibenice* docíleno takového úspěchu, že znamená pravou revoluci ve zvukovém filmu.“⁷⁵⁾ V následujícím roce se v Gaumontových ateliérech v Paříži natáčely zase interiérové scény do filmového debutu Jiřího Voskovce a Jana Wericha PUDR A BENZÍN, pro jehož exteriérové scény zapůjčila ochotně svou pojízdnou zvukovou aparaturu Gaumontova pražská filiálka, která film u nás též uváděla. Ta se na začátku třicátých let podílela pak ještě na výrobě a distribuci dalšího českého zvukového filmu RŮŽOVÉ KOMBINÉ, jehož interiéry se pro změnu natáčely zase v Gaumontově studiu v Nizze. Ve snaze udržet i nadále svou pobočku v Praze, spojila se pařížská centrála G.F.F.A. s českou filmovou výrobnou Elekta-Film, neboť kvůli dovozním kvótám se musela nyní podílet také na realizaci určitého počtu

70) Zahájení sezony bia „Gaumont“. „Filmové listy“ 3, 1931, č. 25, s. 5; *Kino Gaumont stellt sich vor*. „Neue Morgen“ 7. 9. 1931.

71) „Filmové listy“ 3, 1931, č. 4, s. 12.

72) „Kinoreflex“ 2, 1930, s. 56, leták.

73) *Skvělá pohotovost*. „Filmové listy“ 3, 1931, č. 11, s. 10.

74) „Filmový kurýr“ 4, 1930, č. 3, s. 4.

75) *První krok do nové etapy čs. film. výroby*. Tamtéž, č. 8, s. 2.

domácích filmů.⁷⁶⁾ Natočila tak v Československu koprodukční francouzské verze českých snímků: LELÍČEK VE SLUŽBÁCH SHERLOCKA HOLMESA (LE ROI BIS), EXTASE a KANTOR IDEÁL (PROFESSEUR CUPIDON). Během natáčení posledního uvedeného filmu zemřel jeden z francouzských představitelů, Henri Kerny, takže scénář pak musel být poněkud upraven.⁷⁷⁾ Kopie těchto tří česko-francouzských filmů se nacházejí dodnes ve sbírkách Archives du Film v Bois d'Arcy. Jako čtvrtý titul v této souvislosti je omylem zmiňován snímek DVAKRÁT DVACET LET, čerpající ze stejnojmenného románu Pierra Frondaie.⁷⁸⁾ Jeho režisérem byl Charles-Félix Tavano, nikoliv Léonce Perret, jak uvádí Mitry⁷⁹⁾, který navíc považoval film za nedokončený. Tento nepřilíživě zdařilý snímek, z jehož originálního hořlavého negativu, uloženého v pařížské Cinémathèque Française, byl v roce 1983 pořízen zabezpečovací materiál a nová kopie⁸⁰⁾, zmizel rychle z programu vzápětí po svém uvedení.

Zatímco některé Gaumontovy zahraniční pobočky – v Berlíně, Bukurešti, Miláně, Alexandrii, Varšavě i Budapešti – se po nástupu zvuku rychle zavíraly, neboť dovoz a provozování filmů s francouzskými dialogy se nesetkávalo s dostatečným zájmem, filiálka v Praze, snad jako jediná ze všech, stále prosperovala. Avšak i její čas se brzy nachýlil. Desátého ledna 1934 sepsal Léon Gaumont u notáře Césara Augusta Graniera v Sainte Maxime plnou moc pro advokáta Viktora Martínka, bytem Jáma č. 1 v Praze II, v níž jmenovaného pověřil, aby ohlásil její likvidaci, rozprodal všechno zboží a materiál, propustil personál, rozvázal všechny smlouvy a žádal splacení všech dlužných pohledávek (viz příloha). Sedmého května 1934 zaslal Viktor Martínek oznámení o likvidaci firmy berní správě a Magistrátu hlavního města Prahy⁸¹⁾, poté odvolal prokuru udělenou panu Jeanu Albertu Pironovi a ustanovil likvidátorem účetního znalce Josefa Kapra.⁸²⁾ Krajský soud obchodní v Praze požádal o provedení změn v obchodním rejstříku, k čemuž došlo 18. června téhož roku. V novém zápise pak stálo: „Firma Léon Gaumont se zrušila a vstoupila do likvidace. Likvidační firma: Léon Gaumont v likvidaci. Likvidátorem jest Josef Kapr, Praha Smíchov, Bělohorská čp. 1913. Likvidační firma znamená se tím způsobem, že likvidátor připojí k jejímu znění s dodatkem „v likvidaci“ svůj podpis. Prokura udělená Jeanu Albertu Pironovi vymazána.“⁸³⁾

Přestože k hospodářské likvidaci Gaumontovy pražské filiálky došlo tedy již v roce 1934 a její poslední majetek, depozita u Elektrických podniků hlavního města Prahy, byla zrušena v roce 1936, z obchodního rejstříku byla firma vymazána až v době německé

76) Blandin Danion – Corine Faugeron – Gilles Venhard, *Gaumont 1895 – 1975*. Rkp. (uložen v sídle Gaumontu v Neuilly-sur-Seine), s. 31.

77) Raymond Chirat, *Catalogue des films français de long métrage (Films sonores de fiction 1929 – 1939)*. Bruxelles 1982, č. 1003.

78) B. Danion – C. Faugeron – G. Venhard, c. d., s. 32.

79) Jean Mitry, *Filmographie universelle XXIII – (France 1910 – 1925). L'école comique*. Bois d'Arcy 1981, s. 79.

80) *Tirages et restaurations de la Cinémathèque Française II*. Paris 1987, s. 42.

81) SOA, f. KSO, k. 1145, sign. A XII/83/8, list 28 – 29.

82) Tamtéž, list 27.

83) Tamtéž, list 26; Úřední list Republiky Československé, 11. 1. 1935, č. 9, s. 237; Ústřední oznamovatel, 27. 10. 1934, č. 129, s. 2, (14054/34).

okupace. Záhy, po příchodu Němců, byl z rozhodnutí říšského protektora zřízen pro obor filmového obchodu a průmyslu v Protektorátu úřad Filmtreuhandstelle. Likvidátor firmy byl tehdy vyzván, aby prokázal, že Gaumontovi nezůstal v Čechách žádný majetek, jenž by mohl být pokládán za židovský nebo za nepřátelský ve smyslu nařízení říšského protektora ze dne 8. prosince 1939 a z 20. ledna 1940. Vše tedy muselo být znovu prověřeno a doloženo a teprve poté, dne 8. července 1941, došlo k vymazání společnosti Léon Gaumont z obchodního rejstříku.⁸⁴⁾ Její jméno se u nás pak přestalo vyslovovat, ale vzpomínky na mnohé z jejích skvělých filmů, které po řadu let uváděla na plátna našich kin, přežívalo ještě dlouho v paměti diváků.

Mgr. Karel Tabery, PhD. (1951)

Po studiích na FF UK v Praze byl zaměstnán (1974 – 1982) jako filmový historik v Československém filmovém ústavu v Praze. V letech 1983 – 1993 žil ve Francii, kde prošel řadou filmových archivů, 1993 – 1996 pracoval v NFA v Praze, od roku 1996 působí jako odborný asistent na FF UP v Olomouci, kde vyučuje dějiny světového filmu.

(Adresa: Filosofická fakulta University Palackého, Katedra teorie a dějin dramatických umění,
Wurmova 13, 771 80 Olomouc)

Citované filmy:

Barrabas (Louis Feuillade, 1920), *Biscot bez kalhot* (Séraphin ou les Jambes nues; Louis Feuillade, 1921), *Biscot, král cyklistů* (Le Roi de la pédale; Maurice Champreux, 1925), *Dvakrát dvacet let* (Deux fois vingt ans; Charles-Félix Tavano, 1931), *Dvě pařížská děvčátka* (Les deux gamines; Louis Feuillade, 1920), *Extase* (Gustav Machatý, 1932), *Judex* (Louis Feuillade, 1917), *Judexovo nové poslán* (La Nouvelle mission de Judex, 1918), *Kantor ideál* (Martin Frič, 1932), *Královna Nilu* (L'Eau du Nil; Marcel Vandal, 1928), *Lelíček ve službách Sherlocka Holmesa* (Karel Lamač, 1932), *Matyáš Sandorf* (Mathias Sandorf; Henri Fescourt, 1921), *Mecenáši slečny Chichinetty* (Chichinette et Cie; Henri Desfontaines, 1921), *Muž, který spáchal vraždu* (The Right to Love; George Fitzmaurice, 1920), *Myrrha, krásná cikánka* (L'Ombre déchirée; Léon Poirier, 1921), *Operní reduta* (Opernredute; Max Neufeld, 1931), *Parisetta* (Parisette; Louis Feuillade, 1921), *Poslední karta* (Le Prince Jean; René Hervil, 1927), *Pudr a benzín* (Jindřich Honzl, 1931), *Růžové kombiné* (Leo Marten, 1932), *Sirotek Ginetta* (L'Orpheline; Louis Feuillade, 1921), *Tajemství nebes* (Les Mystères du ciel; Gérard Bourgeois, 1920), *Upíři aneb Reportérovo dobrodružství* (Les Vampires; Louis Feuillade, 1915 – 1916), *Ve stínu harému* (Dans l'ombre du harem; André Liabel, Léon Mathot, 1927).

84) SOA, f. KSO, k. 1145, sign. A XII/83/12-17, list 36 – 46.

Prameny:

- Danion, Blandin – Faugeron, Corine – Venhard, Gilles: *Gaumont 1895 – 1975*.
Rukopis uložený v sídle Gaumontu v Neuilly-sur-Seine.
- Chirat, Raymond: *Catalogue des films français de long métrage (Films sonores de fiction 1929 – 1939)*. Cinémathèque royale de Belgique, Bruxelles 1982.
- Chirat, Raymond – Icart, Roger: *Catalogue des films français de long métrage (Films de fiction 1919 – 1929)*. Cinémathèque de Toulouse 1984.
- Legrand, Jacques a kol.: *Chronique du cinéma*. Editions Chronique, Boulogne-Billancourt 1992.
- Mitry, Jean: *Filmographie universelle XXIII – (France 1910 – 1925). L'école comique*.
Service des Archives du Film, Bois d'Arcy 1981.
- Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní, Praha, k. 1145, sign. A XII 83/1-17,
list 1 – 46.
- Štábla, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896 – 1945. II*. Interní tisk ČSFÚ,
Praha 1988, s. 111.
- Tirages et restaurations de la Cinémathèque Française II*. Cinémathèque Française, Paris 1987.
- Cinématographie Française (La) 1919
České slovo 1927
Československý film 1919, 1920
Český filmový zpravodaj 1925, 1928
Film 1922, 1923, 1924, 1927, 1928
Filmové listy 1931
Filmový kurýr 1927, 1928, 1930
Filmschau 1919 – 1920
Internationale Filmschau 1920
Kinematografický věstník 1917, 1918, 1919
Kinoreflex 1930
Lidové noviny 1925
Lichtspielbühne 1920
Národní listy 1920, 1924, 1925, 1931
Neue Morgen 1931
Nový večerník 1923
Prager Abendzeitung 1931
Prager Presse 1921
Prager Tagblatt 1923
Právo lidu 1921, 1922
Tribuna 1920
Večer 1921
Zpravodaj Zemského Svazu kinematografů v Čechách 1925, 1927, 1928

Další použitá literatura:

- Garçon, François: *Gaumont, un siècle de cinéma*. Gallimard, Paris 1994.
- Hugues, Philippe d' – Muller, Dominique a kol.: *Gaumont (90 ans du cinéma)*. Ramsay – Cinémathèque Française, Paris 1986.

PŘÍLOHA

Plná moc pana Gaumonta pro pana Pirona k otevření filiálky v Praze

Ke mně, nížeapsanému Janu Augustu Dufouroví, notáři v Paříži dostavil se pan Léon Gaumont, průmyslník, rytíř řádu Čestné legie, bytem v Paříži, rue Saint Roch č. 57, který touto listinou, jmenoval svým zvláštním plnomocníkem: pana Jeana Alberta Pirona, zaměstnance obchodního, bytem v Praze, Uhelny trh I., jemuž dává plnou moc, aby za něho a v jeho jménu: Otevřel v Praze, na Uhelném trhu I., Obchodní dům, jenž by se zabýval prodejem, pronájmem a vůbec provozováním obchodů všeho druhu: fotografickými aparáty, dodávkami pro fotografii, aparáty kinematografickými a fonografickými, doplňovacími jich součástkami a příslušenstvím jich, filmy, deskami atd., jakož i všemi nástroji, látkami neb návody výrobními, týkajícími se užívání lučby, světla, optiky, elektiky, akustiky, fotografie a mechaniky.

K dosažení účelu tohoto bude pan Piron oprávněn:

1. aby domáhal se udělení povolení k otevření tohoto podniku potřebného ze strany státních správních úřadů nebo úřadů městských, soudních a policejních a závodů úvěrních; aby podnikl veškeré kroky potřebné u úředních osobností národa Československého; aby platil daně, jež mu budou z provozování obchodního podniku předepsány, jakož i daně ostatní jakéhokoli druhu; aby přijímal vysvědčení, dlužící úpisy, patenty a jiné listiny vydané dle zákonných předpisů tam platných;

2. aby vydával směnky na dlužníky, převáděl je žírem na banku, kterou mu pan Gaumont písemně udá, aby v případě nezaplacení odepsal směnky a papíry znějící na řad soudním vykonavatelům anebo notářům, aby vymohli zaplacení jich cestou soudní;

3. aby přijímal od úřadů poštovních, od drah a od veškerých podniků dopravních provozovaných na souši, řekách a moři – stroje, látky, zboží, zavazadla, balíky všeho druhu, jakož i vůbec veškeré zásilky adresované na jméno pana Léona Gaumonta; aby za účelem tím konal veškeré platy, podával veškeré reklamace, by obdržel vrácení peněz, jež byl zaplatil aniž by k tomu byl býval zavázán a vyplacení náhrad za zboží ztracené nebo poškozené; aby žádal zjištění, zda zboží jest neporušené, zda má řádnou váhu a míru, a aby žádal vydání veškeré náhrady za to;

4. aby přijímal obnosy veškerých účtů a vůbec veškerých pohledávek na kapitále a splatných úrocích a úrocích dospívajících, jakož i jiného příslušenství; aby přijímal, vyřizoval a uzavíral veškeré účty, zjišťoval jich nedoplatky a to jak ohledně účtů aktivních tak i pasivních, a aby účty tyto zaplatil;

5. aby podepisoval veškeré šeky na banku, kterou jemu pan Gaumont poukáže pokud obnos dvou tisíc franků za jeden den a celkový obnos pětadvacet tisíc franků za jeden měsíc nepřevyšují;

6. aby intervenoval ve všech záležitostech, jež projednávají se u soudců smíru, u soudů obchodních, odvolacích atd.; u správních úřadů a veškerých právních a správních ústavů a u osobností úředních každého odboru, aby podával žaloby a na ně odpovídal, aby podával žádosti, vysvětlení, prohlášení a listiny jakéhokoliv druhu; aby volal osoby třetí do sporu anebo sám jako třetí do sporu vstupoval; aby ve sporech takových jakožto

žalovaný odpovídal, aby žádal za zrušení rozsudků nebo rozhodnutí kontumačních, aby domáhal se správy cestou spornou a provedení důkazů; aby podával stížnosti všeho druhu, mezi jiným také odvolání a dovolání v mezisporech o pravosti listin; aby domáhal se změny rozsudku, které již nabyly moci právní, aby podával stížnosti proti jednání osob úředních každého oboru; aby přijímal spisy všeho druhu a je také podával, aby přijímal a podával vysvětlení, vysvědčení a osvědčení ve sporných záležitostech nutné; aby intervenoval při výkonu rozsudků, udával jmění z něhož chce dojít zaplacení a způsob jakým pohledávky se mají vymáhati; aby žádal za zřízení inventáře, za provedení odhadu a prodeje majetku dlužníkovy, aby při tom osobně se zúčastnil a podání činil; aby vymáhal náhrady škod, výlohy soudní a útraty procesní; aby intervenoval při rozvrhu nejvyššího podání mezi věřitele, aby rozvrhy ty podepisoval a obnosy naň připadající přijímal; aby smírným způsobem vyřizoval spory soudní, náhradní nároky, zúčtování a veškeré jiné záležitosti a o tom soudu oznámení činil; aby ve sporech před soudem projednávaných, pokud jde o předměty jichž cena deset tisíc franků nedosahuje, uzavíral smír; aby intervenoval u soudů za účelem tím, aby dlužník písemně se zavázal, že své stálé bydliště neopustí anebo aby byl dlužník prohlášen insolventním, aby v případě prohlášení konkurzu zúčastnil se volby předsedy a členů výboru věřitelského; aby přijímal od výboru věřitelského kteréhokoli, jakož i od osob úředních obnosy peněžní, jež byly přisouzeny, vydobyté anebo dobrovolně zaplacené správě konkurzní, jakož i předměty zabavené.

Aby za účely výše uvedenými uzavíral a podepisoval veškerá ujednání a listiny, aby za sebe jiného zmocněnce ustanovil, při čemž pan Léon Gaumont schvaluje a uznává vše co jeho plnomocník anebo osoby tímto substituované zákonným a platným způsobem podle této plné moci učiní, a aby vůbec učinil vše, co v zájmu pana Gaumonta bude nutné a užitečné.

O tom byl zřízen tento spis bez konceptu dle stávajícího vzoru.

Sepsáno a uzavřeno v Paříži, boulevard Poissonnière č. 15 v kanceláři nížeapsaného pana Defoura, notáře.

V roce tisíc devět set devatenáct dne osmnáctého července.

A po přečtení podepsal dostavivší se zároveň s notářem,

Jan August Dufour, v. r.

Léon Gaumont, v. r.

Plná moc pana Gaumonta pro pana Martínka k likvidaci filiálky v Praze

Roku tisícího devítistého třicátého čtvrtého dne devátého ledna dostavil se k podepsanému panu Cesaru Augustovi Granierovi, notáři v Sainte Maxime /Var/ pan Léon Gaumont, majitel realit, bývalý průmyslník, důstojník Čestné legie, bytem v Sainte Maxime, který tímto svému zvláštnímu zplnomocníku panu dru. Viktoru Martínkovi, bytem v Praze II., (Československo) Jáma č. 1, kterému uděluje následující zmocnění, udělil plnou moc, zastupovati co nejlíp zájmy pana Gaumonta, obchodní podnik, který má v Praze a jehož předmětem jest obchod kinematografickými, fotografickými přístroji a jich příslušenstvím a vůbec všechna opatření vztahující se na kinematografický a fotografický průmysl.

V důsledku toho :

Uzavřítí obchody plynoucí z uvedeného obchodního podniku, realizovati jmění řečeného obchodního podniku, způsobem, který bude pokládati za vhodné buď cestou smírnou, buď dražbou a to za ceny, závazky a podmínky, které bude pokládati za vhodné.

Prodávati a postupovati veškeré zboží a suroviny, jakož i veškerý materiál a jakékoliv předměty movité.

Postupovati nebo zrušiti veškeré pacht, smlouvy, obchody a pojištění s anebo bez náhrady k tomu účelu, sjednati a podepsati všechna ujednání a všechny dodatky k pojištění.

Postoupiti všechny pohledávky v jakékoliv hodnotě s a nebo bez záruky.

Propustiti personál, určití a vyplatiti, dojde-li k tomu, všechny náklady.

Odvolati všechna zmocnění udělená panem Gaumontem až do toho dne ohledně vedení uvedeného obchodního domu, dáti předsevzítí všechna vyhotovení.

Vymáhati zaplacení všech pohledávek.

Vyplatiti a přijmouti všechny obnosy, které jsou anebo budou dluhovány panu Gaumontovi v Československu z jakéhokoliv důvodu a v jakékoliv věci, kvitovati z nich, platiti peníze, které pan Gaumont v téže zemi může nebo bude moci dluhovati, vyrovnati a obstarati všechny účty, určití z nich aktivní, nebo pasivní zůstatky, přijmouti všechny poukazy dluhů ze všech stran.

Vyzvednouti a provéstí všechna depozita, dáti si otevřítí všechny účty, podepsati, indosovati, přijmouti a stvrditi všechny šeky a obchodní papíry.

Navrhnutí úplné a jednoduché zrušení obstavky buď s a nebo bez potvrzení placení všech zápisů a privilegovaných práv, hypoték, jakýchkoliv zástav a práv svoliti ke všem převodům právním.

Splniti všechny náležitosti u všech úřadů a úředních osob republiky československé, podepsati a řídití všechny záležitosti a reklamace.

Přijímati od poštovních úřadů, železničních drah a všech dopravních podniků všechny zásilky, zboží balíky s dobírkou nebo bez dobírky, poštovního-prosté, všechny poukazy poštovní nebo telegrafické, zastupovati zmocnitele ve všech řízeních úpadkových a soudní likvidace.

Pro případ neplacení a v případě jakýchkoliv potíží zastupovati jako žalobce, nebo žalovaného před všemi soudci nebo příslušnými soudy podati všechny žaloby jakéhokoliv

druhu, uzavíratí smíry, vymáhati všechna soudní, nebo správní rozhodnutí, dáti je vykonati všemi možnými způsoby a prostředky právními, pověřiti všechny advokáty a obhájce, odvolati jejich pověření a zříditi jiné, intervenovati ve všech instancích, vznéstí všechny odpory, zažádati za všechny zápisy, přikročiti případně ke všem exekucím na movité a nemovité věci, uděliti všechna speciální zmocnění v tomto směru.

Navrhnutí všechny příkazy a rozdělení, přihlásiti se o ně, zúčastniti se všech schůzí a porad věřitelů, potvrditi všechny pohledávky, dáti souhlas ke všem rozhodčím řízením, smírům a narovnáním.

Přijmouti veškerá záruční prohlášení všech dlužníků, povoliti všechna prodloužení lhůt.

Vyhotoviti a podpisovati všechny listiny a jakékoliv doklady, zříditi všechny zplnomocníky pro likvidaci, o kterou se jedná a pro veškeré výkony této a učiniti vůbec, co bude užitečným a nutným bez jakéhokoliv obmezení pro realizaci jmění a zaplacení dluhu a úplnou a konečnou likvidaci podniku, o který se jedná.

O tom byl sepsán a vyhotoven tento spis v Sainte Maxime v mé úředovně a po přečtení podepsal jej dostavivší se spolu s notářem

Cesar August Granier, v. r.

Léon Gaumont, v. r.

Zapsáno v Grimaud dne 10. ledna 1934.

Komentář: V příloze jsou uvedeny opisy dobových překladů plných mocí Léona Gaumonta. Oba dokumenty jsou součástí souboru úředních spisů, které se týkají založení a likvidace pražské filiálky francouzské filmové společnosti Gaumont, uložených ve Státním oblastním archivu v Praze, fond Krajský soud obchodní, Praha, karton 1145, sign. A XII 83/1-17, list 1 – 46. Pod sign. XII/83/1009/1 je uložen francouzský, ručně psaný originál plné moci Léona Gaumonta Jeanu Albertu Pironovi ze dne 18. července 1919 (list 7 – 8), její český překlad (list 9 – 14); česko-francouzský originál o znamenání firmy (list 3) a udělení prokury (list 4); certifikát berní správy v Praze (list 5). Pod sign. XII/83/6022/2 je česko-francouzský originál práva opovědi k zapsání firmy do obchodního rejstříku ze dne 5. února 1920 a na listu 30 – 31, sign. A XII 83/8 opis českého překladu plné moci Léona Gaumonta Viktoru Martínkovi ze dne 10. ledna 1934 k likvidaci firmy.

SUMMARY

UNDER THE SIGN OF THE OX-EYE DAISY

Gaumont and Its Branch in Prague

Karel Tabery

Gaumont, one of the largest and oldest French film- and film equipment-producing companies, arrived in Central Europe before World War I, when it founded its branch in Vienna. After the end of the war, Léon Gaumont decided to reconquer his former position in that region and, once his Vienna-based branch was renewed, he established in 1919 an office in Prague. Through it, in the years 1920 – 1933, he introduced on the Czechoslovak market not only his own products, but also works by American, Russian, English and German filmmakers. In the final stage, he was also involved in the production of Czech-French films. As the only direct representative of the French film industry in our country, Gaumont was held in high esteem in Czechoslovakia, and his new products regularly rose considerable interest and attention with the audiences and film specialists. In addition to his feature films, his weekly newsreels with news from all over the world were greatly appreciated. Although Gaumont films still appear on the screen today, very little is known about the activities of that company's former Prague branch.

On the basis of archival sources, official records and newspaper articles I have therefore assembled some basic information on the various administrative procedures connected with the opening in Prague of the Gaumont branch in 1919; I also recall several films in that company's repertoire of those days. Moreover, I have strived to capture the most momentous events that occurred during its fifteen-year-long existence in this country (a fire, the death of director Hunk, the changes caused by the advent of sound, the opening of the Gaumont movie house, etc.), up to its liquidation, which was officially terminated only at the outbreak of World War II. I have attempted to illustrate the relationship of the Gaumont Prague branch to the Paris headquarters which, understandably, exerted considerable influence on the functioning of the company's Prague branch.

A number of recently discovered written documents attest to the fact that Gaumont's Paris-located plant, with its large film studios, was admired also by Czech visitors who were captivated by its extensiveness, superb technical facilities and excellently organized work. For the Czech filmmakers of the late 1920s and early 1930s, the Gaumont film studios were an inspiration and a model, as well as a refuge for the purpose of synchronizing the first Czech sound film. In those days, Gaumont sound equipment was installed in several Czech movie houses.

Translated by Linda Paukertová